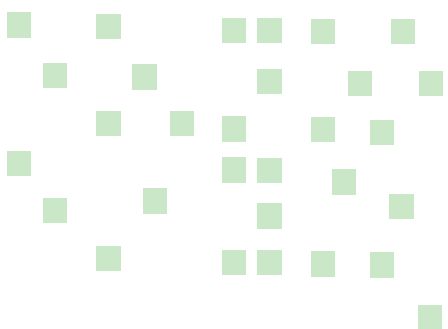

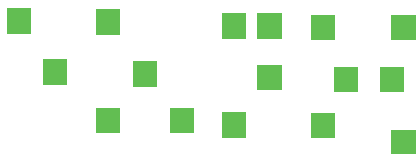
AFGANISTAN

NARODY I GRUPY ETNICZNE

Sytuacja Hazarów.

**DPU-WIKP-424/723/2025
18.12.2025**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji Hazarów.

INFORMACJE PODSTAWOWE

LICZEBNOŚĆ I MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Dokładna liczba Hazarów w Afganistanie nie jest znana. Szacuje się, że mogą stanowić od 10% do 20% ludności kraju.^[1]

Zamieszkują w sposób zwarty tereny Afganistanu zwane *Hazaradżatem*, który znajduje się w centralnej górzystej części kraju. Szacuje się, że najbardziej zwarte osadnictwo Hazarów znajduje się w środkowym Afganistanie, w prowincji Bamian (ok. 450 000 osób) i Daikundi (ok. 425 000 osób). W obu prowincjach Hazarowie stanowią większość na poziomie 75%. Duże skupiska Hazarów znajdują się także w prowincji Ghazni (ok. 480 000 osób), jednak tam stanowią niecałe 40% mieszkańców, a 50% to ludność pasztuńska. Hazarowie najliczniej zamieszkują w szczególności dwa dystrykty prowincji Ghazni – Jaghori i Malistan.^[2] W innych prowincjach Hazarowie stanowią niewielki odsetek ludności. Hazarowie, wyznający szczególną odmianę szyizmu – ismailizm, zamieszkują ponadto pasmo górskie Hindukuszu na północy Afganistanu.^[3]

Hazarowie migrują także do miast, zwłaszcza do Kabulu, ale również do Heratu i Mazar-e Sharif. Większość szacunków podaje, że stanowią tam co najmniej 25%,^[4] a może nawet połowę ludności i są największą grupą etniczną w stolicy.^[5] W miastach grupy etniczne mieszkają na ogół w dzielnicach etnicznych. W Kabulu dzielnice hazarskie znajdują się na zachodzie miasta, częściowo są budowane nielegalnie bez prawa do zajmowanego gruntu. Największa z nich to **Dasht-e Barchi**.^[6]

¹ DFAT, Country Information Report – 12/2022 w: <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

² Morning Star, The Hazaras – Afghanistan's oppressed minority 23/08/2019 w: <https://morningstaronline.co.uk/article/f/hazaras-afghanistans-oppressed-minority>

³ Minority Rights, Hazara Profile w: <https://minorityrights.org/minorities/hazaras/>

⁴ Finnish Immigration Service: Afghanistan: Fact-Finding Mission to Kabul in April 2019, 15/10/2019, https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf/ebbe969e-aea8-768d-c10b-37fad4b2bbd2/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf

⁵ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

⁶ Finnish Immigration Service: Afghanistan: Fact-Finding Mission to Kabul in April 2019, 15/10/2019, https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf/ebbe969e-aea8-768d-c10b-37fad4b2bbd2/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf

JĘZYK I ALFABET

Hazarowie posługują się językiem dari (afgańska odmiana perskiego), przy czym na terenach wiejskich lokalny dialekt nosi nazwę hazaragi. Nie posiada on własnego alfabetu i ma w sobie elementy zapożyczeń z innych, sąsiednich języków. Hazarowie mogą znać ponadto inne języki używane lokalnie, np. paszto.^[7]

RELIGIA

Od pozostałej ludności Afganistanu Hazarowie różnią się wyznaniem. W przeciwieństwie do reszty społeczeństwa są z reguły szyitami (część z nich należy do mniejszego szyickiego wyznania ismailitów), a tylko mniejszość jest sunnitami.^[8]

INNE CZYNNIKI WYRÓŻNIAJĄCE GRUPĘ

Hazarowie odróżniają się wyglądem od pozostałych mieszkańców Afganistanu, gdyż posiadają charakterystyczne, mongolskie rysy twarzy.

Tradycyjnie Hazarowie byli grupą najbardziej dyskryminowaną w Afganistanie. Zamieszkiwali najbardziej trudnodostępne, górskie tereny i warunki bytowe tej ludności należały do najtrudniejszych. Dodatkowo, okresowo spotykali się z represjami i pogromami ze strony innych grup etnicznych. Największa masakra ludności hazarskiej miała miejsce w 1893 r. Populacja tej grupy została wówczas zdziesiątkowana.^[9] Spośród tych, którzy przeżyli, wielu zostało wziętych w niewolę i pełniło rolę niewolników i służących.^[10] W najnowszej historii, w latach 90., Hazarowie padali z kolei ofiarą ataków bojowników talibańskich. Najtragiczniejszy w skutkach atak tego typu miał miejsce w Mazar-e Sharif w 1998 r., gdzie zginęło kilka tysięcy osób narodowości hazarskiej.^[11]

Tradycyjnie Hazarowie żyjący w Hazardżacie zajmują się pasterstwem i rolnictwem, i prowadzą na wpół osiadły tryb życia. Życie w tym regionie jest bardzo trudne z uwagi na górzysty i suchy teren – zimy są tam bardzo mroźne, a lata gorące i suche. Często ludziom grozi głód i niedożywienie. Dostęp do służby zdrowia jest utrudniony, ludziom dokuczają więc również poważne choroby. Poruszanie się w regionie jest także utrudnione z uwagi na brak infrastruktury drogowej.^[12] Ze względu na znaczne odległości i brak infrastruktury, Hazarowie funkcjonują z dala od szlaków handlowych i rynków zbytu dla swoich produktów. Mieszkańcy prowincji Bamian lub Daikundi

⁷ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

⁸ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

⁹ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

¹⁰ Finnish Immigration Service: Afghanistan: Fact-Finding Mission to Kabul in April 2019, 15/10/2019 https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf/ebbe969e-aea8-768d-c10b-37fad4b2bbd2/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf

¹¹ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

¹² Joshua Project, Hazara of Afghanistan w: https://joshuaproject.net/people_groups/12076/AF

często migrują sezonowo do innych prowincji w poszukiwaniu pracy^[13], a także na stałe do miast takich jak Kabul lub za granicę. Wielu z nich wyjechało do Iranu i Pakistanu.^[14] Hazarowie są bardzo mobilni, posiadają wielu krewnych i znajomych za granicą – w Iranie, ale także na Zachodzie. Przekazy finansowe pozwalają rodzinom, które pozostały w kraju, na inwestycje i zakładanie własnych biznesów. Są aktywni w mediach społecznościowych, prowadzą własne portale internetowe.^[15] Kobiety hazarskie cieszą się większym stopniem swobody niż kobiety z innych grup etnicznych, częściej podejmują pracę zawodową.^[16]

POCHODZENIE I POWIĄZANIA Z LUDNOŚCIĄ Z INNYCH PAŃSTW

Według jednej z legend Hazarowie są potomkami żołnierzy z armii Czyngis-Chana, którzy przybyli w te rejony w XIII w.^[17] Skupiska Hazarów spotyka się także w Pakistanie oraz Iranie, gdzie stanowią ludność napływową.^[18]

DAŻENIA NIEPODLEGŁOŚCIOWE I SEPARATYSTYCZNE

Nie odnaleziono żadnych informacji, by Hazarowie w Afganistanie deklarowali jakiegokolwiek dążenia separatystyczne.

STATUS PRAWNY GRUPY: PRAWO I PRAKTYKA

PODSTAWOWE AKTY PRAWNE REGULUJĄCE STATUS GRUPY

Brak jest informacji na temat prawnego zabezpieczenia praw mniejszości narodowych lub religijnych przez talibów. Jednakże w oficjalnych oświadczeniach podkreślają wolę ochrony praw mniejszości religijnych, pod warunkiem przestrzegania zasad moralności.^[19]

¹³ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

¹⁴ Joshua Project, Hazara of Afghanistan w: https://joshuaproject.net/people_groups/12076/AF

¹⁵ Landinfo, Hazaras and Afghan insurgent groups 03/10/2016 w: <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Afghanistan-Hazaras-and-Afghan-insurgent-groups-03102016.pdf>

¹⁶ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

¹⁷ DFAT (Australian Department of Foreign Affairs and Trade), Country Report Afghanistan, 12.2022 <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>

¹⁸ Joshua Project, Hazara of Afghanistan w: https://joshuaproject.net/people_groups/12076/AF

¹⁹ US Department of State: 2021 Report on International Religious Freedom: Afghanistan, 2 June 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2073953.html>

OBYWATELSTWO

Hazarowie posiadają obywatelstwo Afganistanu. W paszporcie nie ma informacji na temat narodowości lub religii, natomiast na dokumencie tożsamości (*tazkeera* – *i e-tazkeera*) widnieje wpis o narodowości i religii, jednak religia jest określana ogólnie jako islam.^{[20][21]}

PRAWA WYBORCZE

W Afganistanie nie odbywają się wybory powszechne.

PRAWO DO UŻYWANIA WŁASNEGO JĘZYKA I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Generalnie dzieci pobierają naukę w dari lub w paszto w zależności od regionu, z którego pochodzą. Po pierwszych trzech latach, mają obowiązek nauki także drugiego, urzędowego języka Afganistanu. Dari, dialekt którym mówią Hazarowie, jest nadal głównym językiem edukacji, komunikacji, mediów i biznesu w Afganistanie.^[22]

Hazarowie nie napotykają na ograniczenia w dostępie do praktyk religijnych. W samym tylko Kabulu działa ponad 400 meczetów szyickich.^[23] Talibowie wprowadzili ochronę miejsc świętych przez zamachowcami. Generalnie zezwalają również także na obchody niektórych szyickich świąt religijnych, takich jak Aszura.^[24] Jednakże w 2023 r. talibowie zakazali publicznych obchodów perskiego Nowego Roku (święta Nowruz). W szyickiej prowincji Daikundii, Ministerstwo Krzewienia Cnót i Walki z Występkiem zakazało także prywatnych obchodów, takich jak wymiana podarków. Święto to zostało uznane za sprzeczne z islamem.^[25]

Talibowie usunęli ze stanowisk wszystkich szyickich sędziów, ogłaszając, że wyroki sądowe będą wydawane jedynie na podstawie hanafickiej szkoły prawnej. W praktyce, szyici mogą rozstrzygać problemy prawne według szyickiego prawa rodzinnego, ale jest to traktowane na równi z prawem zwyczajowym (nieformalnym). W przypadku rozstrzygnięć w państwowych sądach, podstawą do orzekania jest hanaficka szkoła prawna, stosowana przez talibów.^[26] Dżafarycka szkoła prawna,

²⁰ Navisa, Official Documents – Templates, <https://navisa.af/resources/>

²¹ Landinfo, Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents, 22 maj 2019, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/08/Afghanistan-Tazkera-passports-and-other-ID-documents-22052019-final.pdf>

²² RFERL/RL, Dari Or Farsi? Afghanistan's Long-Simmering Language Dispute, 07.11.2017, <https://www.rferl.org/a/afghanistan-dari-farsi-persian-language-dispute/28840560.html>

²³ UK Home Office: Country Policy and Information Note Afghanistan: Hazaras, 08/2018

https://www.ecoi.net/en/file/local/1441903/1226_1535541688_afghanistan-hazaras-cpin-v1-0-august-2018.pdf

²⁴ EUAA, Afghanistan - Security situation, August 2022,

https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf

²⁵ Afghanistan Int. Taliban Bans Celebration of Norwoz in Hazara-Dominated Province of Afghanistan, 20.03.2023, <https://www.afintl.com/en/202303204363> <https://web.archive.org/web/20220401123716/https://8am.af/eng/taliban-bans-broadcasting-iranian-tv-shows-on-tamadon-private-tv/>

²⁶ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), The Politics of Survival in the Face of Exclusion: Hazara and Shia actors under the Taliban, 09.02.2023, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-politics-of-survival-in-the-face-of-exclusion-hazara-and-shia-actors-under-the-taliban/>

będąca podstawą rozstrzygnięć w sprawach dotyczących szyitów, została zakazana. Zakazano niektórych tradycyjnych obrzędów, a z bibliotek i księgarni usunięto książki sprzeczne z orzecznictwem hanafickim. Zakazano także nauczania szyickiego prawa w placówkach edukacyjnych.^[27]

Początkowo Hazarowie zachowali prawo do posiadania i prowadzenia własnych mediów. Szyckie media muszą stosować się do wytycznych talibów, odnośnie prowadzenia programów i ich merytorycznej zawartości i podlegają ścisłej kontroli politycznej ze strony talibów.^[28] Z biegiem czasu jednak wiele z tych mediów zostało zamkniętych lub aresztowano ich pracowników i kadrę zarządzającą (patrz niżej).

OBECNOŚĆ W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Hazarowie nie są reprezentowani na najwyższych szczeblach administracji rządowej, gdyż obecny rząd sformowany przez talibów jest zdominowany przez przedstawicieli pasztuńskiej grupy etnicznej. Jedyne stanowisko, które we wrześniu 2021 r. talibowie zaproponowali osobie narodowości hazarskiej to funkcja wiceministra zdrowia, którą pełni lekarz narodowości hazarskiej **Muhammad Hassan Ghyasi**.^[29] Potem dołączył do rządu **Abdul Latif Nazari**, etniczny Hazar, który jest wiceministrem finansów.^[30]

W kwietniu 2020 r. talibowie po raz pierwszy w swojej historii mianowali Hazara, szyitę, na gubernatora hazarskiego dystryktu Balkhab (prowincja Sar-e Pul) w ramach swojej równoległej administracji. Został nim **mułła Mahdi**, szyicki duchowny i „warlord”, związany wcześniej z hazarską partią Hezb-e Wahdat. Utraciwszy poparcie miejscowej ludności, w październiku 2018 r. opuścił region, by następnie powrócić jako namiestnik talibów.^{[31][32]} Na wiosnę 2022 r. poróżnił się jednak ze swoim dowództwem, co doprowadziło do starć i represji miejscowej ludności^[33], a on sam został zabity.

²⁷ Akbari H., The Hazara People's Struggle for Survival and Dignity under Taliban-Controlled Afghanistan, 09.09.2025, <https://www.appghazara.org/post/the-hazara-people-s-struggle-for-survival-and-dignity-under-taliban-controlled-afghanistan>

²⁸ Haszt-e Subh, Taliban Bans Broadcasting Iranian TV Shows on Tamadon Private TV, 01.04.2022, <https://web.archive.org/web/20220401123716/https://8am.af/eng/taliban-bans-broadcasting-iranian-tv-shows-on-tamadon-private-tv/>

²⁹ The News, Tajik, Uzbek and Hazara representatives included: Taliban expand cabinet to 'make' it inclusive, 22/09/2021, <https://www.thenews.com.pk/print/894312-taliban-expand-cabinet-to-make-it-inclusive>

³⁰ Religion Unplugged, Seen From Within: A Journey Into The Taliban's New Order For Afghanistan, 02/09/2022, <https://religionunplugged.com/news/2022/9/2/seen-from-within-a-journey-into-the-talibans-new-order-for-afghanistan>

³¹ The National, Taliban attempts to woo Afghanistan's Hazara community with new appointment, 28/04/2020 w: <https://www.thenational.ae/world/asia/taliban-attempts-to-woo-afghanistan-s-hazara-community-with-new-appointment-1.1011775>

³² The Diplomat, Why Are the Taliban Wooing a Persecuted Afghanistan Minority Group? 28/05/2020 w: <https://thediplomat.com/2020/05/why-are-the-taliban-wooing-a-persecuted-afghanistan-minority-group/>

³³ UN Human Rights Council: Situation of human rights in Afghanistan; Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Afghanistan¹A/HRC/51/6], 06/09/2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2078445/A_HRC_51_6_AdvanceUneditedVersion.docx

W prowincji Bamian działają także talibańscy komendanci narodowości hazarskiej.^[34] Jednak kierownicze stanowiska w prowincji zwykle są powierzane Pasztunom, nawet w prowincjach gdzie Hazarowie stanowią większość, takich jak Bamian czy Daikundi.^{[35][36]} Obecnie wydaje się, że głównym celem talibów na obszarach, w których nigdy nie mieli silnego poparcia, było zapewnienie, aby lokalni dowódcy, na których polegali przy ustanawianiu swojej władzy, nie zyskali wpływów w swoich okręgach i prowincjach.^[37]

W Bamian talibowie (Pasztuni) objęli wyższe stanowiska w prowincji. W grudniu 2022 r. gubernatorem był pasztuński komendant Abdullah Sarhadi, pochodzący z południowej prowincji Zabul. W przeszłości przyczynił się do zniszczenia buddyjskich pomników w Bamianie, został aresztowany przez Amerykanów i zesłany do Guantanamo. Jednakże obecnie stara się zachować dobre relacje z miejscową ludnością, zakazując komendantom talibańskim represjonowania Hazarów, co powoduje, że w tej prowincji panuje względna swoboda, chociaż tam także są wdrożone ogólnokrajowe decyzje np. ograniczające prawo do kształcenia dziewcząt w szkołach średnich. Gwarantuje to względny spokój – mieszkańcom bezpieczeństwo, a talibom – brak ruchu oporu. Hazarowie, którzy podjęli wcześniej decyzję o współpracy z talibami i poparli ten ruch jeszcze w czasie interwencji amerykańskiej, są dopuszczani do stanowisk średniego szczebla.^[38]

Generalnie panuje trend, zgodnie z którym talibowie starają się pozbyć przedstawicieli mniejszości narodowych, nawet osób, które ich w przeszłości popierały i utorowały im drogę do zwycięstwa na północy, z wysokiej rangi funkcji związanych z bezpieczeństwem. Są przenoszeni na stanowiska głównie ceremonialne, czasem cywilne, często w regionach lub dziedzinach, w których nie będą mogli umacniać swoich wpływów.^[39]

PRAWA WŁASNOŚCI

Konflikty o ziemię zdarzają się wśród Hazarów częściej niż wśród innych grup etnicznych. Prawdopodobnie wynika to z faktu, że tereny zamieszkane przez Hazarów są bardzo trudne w uprawie, położone w wysokich górach, mało urodzajne i ubogie w wodę. Wiele rodzin nie posiada własnej ziemi w ogóle, duża część jest również bezdomna i zadłużona. Gospodarstwa na przestrzeni ostatnich

³⁴ National Interest, The West Is Getting Afghanistan Wrong, Again 12/09/2022, <https://nationalinterest.org/feature/west-getting-afghanistan-wrong-again-202935>

³⁵ UN Human Rights Council: Situation of human rights in Afghanistan; Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Afghanistan^[A/HRC/51/6], 06/09/2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2078445/A_HRC_51_6_AdvanceUneditedVersion.docx

³⁶ EUAA (European Union Agency for Asylum), Afghanistan - Targeting of individuals, 08/2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2077428/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Targeting_of_individuals.pdf

³⁷ Adili, Ali Yawar, The Politics of Survival in the Face of Exclusion (2): The Emirate's accommodation and suppression of local Hazara commanders, 10.04.2025, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-politics-of-survival-in-the-face-of-exclusion-2-the-emirates-accommodation-and-suppression-of-local-hazara-commanders/>

³⁸ The Lines Magazine, In Bamiyan, the Taliban Walk a Perilous Tightrope, 12.12.2022, <https://newlinesmag.com/reportage/in-bamiyan-the-taliban-walk-a-perilous-tightrope/>

³⁹ Hasht-e Subh, Taliban Forces Displaced from Northern Afghanistan to Southern Regions, 17.04.2023, <https://8am.media/eng/taliban-forces-displaced-from-northern-afghanistan-to-southern-regions/>

dziesięcioleci uległy znacznemu rozdrobnieniu. Z tych terenów w ciągu ostatnich trzydziestu lat wyemigrowało bardzo wiele osób, gdyż Hazarowie byli zawsze grupą najbardziej represjonowaną. Powroty, deportacje i migracje wewnętrzne powodują spory o ustalenie własności. Ponadto Hazarowie, zarówno na prowincji, jak i w mieście, nie posiadają często formalnych praw do posiadanej ziemi.^[40] Naraża ich to na spory o ziemię i przymusowe przesiedlenia. Największym problemem pozostają spory z nomadyczną ludnością Kuczi, która etnicznie należy do plemion pasztuńskich, ale tradycyjnie jest bardzo uboga i zmarginalizowana. Społeczność Kuczi prowadzi wędrowny tryb życia i w określonych porach roku (na wiosnę) wchodzi na tereny należące do osiadłych rolników hazarskich.^[41]

Konflikt sięga XIX w., kiedy masakry Hazarów zdziesiątkowały ich populację, a Kuczi otrzymali z rąk pasztuńskiego króla prawa do tych ziem. Część z tych gruntów została następnie odkupiona przez dawnych hazarskich właścicieli, część ludności hazarskiej po prostu nadal pracowała tam dla pasztuńskich właścicieli. W późniejszym okresie konflikty i zmiany społeczne wśród Hazarów, w tym wzrost ich świadomości i znaczenia, spowodowały, że Kuczi nie byli w stanie wkroczyć ze swoimi stadami na tereny hazarskie, mimo że niejednokrotnie próbowali, co prowadziło do konfliktów, często krwawych. Konflikty te odnawiają się co roku, rzadko przybierając gwałtowne formy. Czasem jednak do nich dochodzi.^[42] Największe starcia mają miejsce tradycyjnie w prowincjach Wardak i Ghazni, ale obecność Kuczich jest także problemem w innych prowincjach, gdzie obecni są Hazarowie.^[43]

DOSTĘP DO RYNKU PRACY

Od czasu dojścia talibów do władzy, Hazarowie są systematycznie wykluczani z publicznych stanowisk i pozbawiani miejsc pracy w urzędach oraz organizacjach pozarządowych, gdzie do tej pory stanowili znaczną grupę osób. Zwolnieni Hazarowie są zastępowani przez Pasztunów. Talibowie wywierają także naciski na zwolnienia Hazarów z posad w organizacjach humanitarnych, co nie tylko pozbawia ich dochodów, ale także wpływa na sposób rozdysponowania pomocy humanitarnej, która staje się narzędziem władzy w rękach talibów.^[44]

Zakaz edukacji i podejmowania pracy zawodowej przez kobiety w nieproporcjonalnie duży sposób dotknął również społeczności hazarskie, w których kobiety były bardziej

⁴⁰ Land Relations in Bamiyan Province: Findings from a 15 village case study, 02.2004 AREU <http://www.areu.org.af/Uploads/EditionPdfs/401E-Land%20Relations%20in%20Bamiyan-CS-print.pdf>

⁴¹ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-hoe-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

⁴² AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-hoe-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

⁴³ Wily A; Land, People, and the State in Afghanistan: 2002 – 2012; AREU 02.2013 w: <http://www.areu.org.af/Uploads/EditionPdfs/1303E%20Land%20II%20CS%20Feb%202013.pdf>

⁴⁴ Akbari H., The Hazara People's Struggle for Survival and Dignity under Taliban-Controlled Afghanistan, 09.09.2025, <https://www.appghazara.org/post/the-hazara-people-s-struggle-for-survival-and-dignity-under-taliban-controlled-afghanistan>

skłonne podejmować te działania niż w innych społecznościach afgańskich, pozbawiając Hazarów dużej części dochodów.^[45]

Na Hazarów również nałożono podatki religijne, które nie występują w szyizmie lub są inaczej interpretowane.^[46]

ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

PARTIE POLITYCZNE

W przeszłości najbardziej znaną partią polityczną, reprezentującą interesy Hazarów była People's Islamic Unity Party of Afghanistan (perski: حزب وحدت اسلامی مردم افغانستان, **Hezb-e Wahdat Islami Mardum-e Afghanistan**), na czele której stał **Mohammed Mohaqiq**.

Najważniejsi politycy hazarscy z czasów Islamskiej Republiki Afganistanu to właśnie Mohammed Mohaqiq, Muhammad Karim Khalili, Sarwar Danesh i Muhammad Sadeq Mudaber, wszyscy przebywają obecnie na emigracji, jednak starają się utrzymać kontakty i wpływy w Afganistanie. Niektórzy ich współpracownicy utrzymują kontakt z talibami i sprawują także funkcje rządowe. Wpływowe hazarskie polityczki, jak Sima Samar czy Habiba Sarabi, pełniące funkcje publiczne za czasów republiki, wyemigrowały i nie posiadają żadnego wpływu na bieżącą politykę.^[47]

Obecnie brak jest informacji o działalności hazarskich partii politycznych po przejściu władzy przez talibów.

ORGANIZACJE SPOŁECZNE I KULTURALNE

W Afganistanie działają nadal religijne organizacje prowadzone przez Hazarów takie jak **Shia Ulema Council of Afghanistan**, nowa organizacja **General Council of Hazaras**, ustanowiona przez wielkiego ajatollaha Vaezzadę już po przejściu władzy przez talibów, oraz **Assembly of Shia Ulema and Influential Persons of Afghanistan** pod przywództwem Sayeda Hassana Fazalzada.^[48]

⁴⁵ Just Security, Hazara Women: How Gender and Ethnicity Intersect in the Taliban's Repression, 07.03.2024, <https://www.justsecurity.org/93123/hazara-women-how-gender-and-ethnicity-intersect-in-the-talibans-repression/>

⁴⁶

⁴⁷ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), The Politics of Survival in the Face of Exclusion: Hazara and Shia actors under the Taleban, 09.02.2023, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-politics-of-survival-in-the-face-of-exclusion-hazara-and-shia-actors-under-the-taleban/>

⁴⁸ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), The Politics of Survival in the Face of Exclusion: Hazara and Shia actors under the Taleban, 09.02.2023, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-politics-of-survival-in-the-face-of-exclusion-hazara-and-shia-actors-under-the-taleban/>

NIELEGALNE ORGANIZACJE, W TYM ZBROJNE

Brak jest informacji na temat nielegalnych organizacji zbrojnych, które reprezentują mniejszość hazarską.

ORGANY PAŃSTWA WOBEC GRUPY

STOSOWANIE ŚRODKÓW PRAWNYCH, ADMINISTRACYJNYCH, POLICYJNYCH LUB SĄDOWYCH. DYSKRYMINUJĄCE KARANIE

Stosunki Hazarów i talibów nie są otwarcie wrogie, jednak cechuje je daleko idąca nieufność. Hazarowie przypisują talibom skrywaną wrogość na tle religijnym i etnicznym, a talibowie postrzegają Hazarów jako zwolenników zagranicznych sił. W prowincjach, gdzie dominują Hazarowie (Bamian, Daikundi), talibowie wzmocnili obecność wojskową, poszukują w wioskach broni, a także częściej podejrzewają i aresztują ludzi ze względu na współpracę z byłym rządem. Raport wspomina o przypadkach, kiedy miejscowi Hazarowie specjalnie kupowali broń, aby móc ją zdać talibom i uwolnić się od oskarżeń o jej posiadanie.^[49]

Hazarowie podejrzewani o wspieranie opozycji. Talibowie zatrzymują i aresztują osoby, które są podejrzewane o wspieranie opozycji, w tym opozycji zbrojnej, a także działaczy na rzecz praw kobiet, którzy bardzo często są osobami narodowości hazarskiej. Do takich zatrzymań dochodziło kilkakrotnie w ciągu ostatnich dwóch lat.

1 listopada 2024 r. talibowie pobili i aresztowali 5 Hazarów z okręgu Balkhab w prowincji Sar-e Pol w związku z podejrzeniami o wspieranie zbuntowanego komendanta mułły Mahdiego.

1 grudnia 2024 r. talibowie aresztowali w akademiku Uniwersytetu w Kabulu dwóch studentów narodowości hazarskiej. Motyw i ich dalsze losy są nieznane, ale w przeszłości brali oni udział w protestach na rzecz praw kobiet.^[50]

Talibowie deklarują, że będą chronić obrzędy religijne, obchodzone przez szytów przed atakami, jednak niekiedy nakładają na nich kary. 6 czerwca 2025 r. talibowie aresztowali 70 szytów w Ishterlai w prowincji Daikundi za obchodzenie

⁴⁹ European Union Agency for Asylum: Afghanistan - Targeting of individuals, 08/2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2077428/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Targeting_of_individuals.pdf

⁵⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 20.02.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

muzułmańskiego święta dzień wcześniej niż na to zezwolił Sąd najwyższy. Szyici i sunnici czasem obchodzą swoje święta innego dnia.^[51]

19 stycznia 2025 r. działacz na rzecz praw człowieka narodowości hazarskiej zmarł po wypuszczeniu go z aresztu przez talibów. Był zatrzymany 9 lutego 2023 r. w dzielnicy Kabulu Daszti Barczy i skazany na trzy lata więzienia. Był on ciężko torturowany i wypuszczony w lipcu 2024 r., a następnie zmarł pół roku później. Był on członkiem Tabassum Movement i Enlightenment Movement. Za czasów Islamskiej Republiki przewodził protestom na rzecz wspólnoty hazarskiej, a po objęciu władzy przez talibów stanął na czele protestów w Kabulu na rzecz praw kobiet, co przyczyniło się do jego aresztowania.^[52]

Konfiskaty ziemi. W kilku prowincjach zamieszkanym przez wiejską ludność hazarską, na tych samych terenach co ludność pasztuńska (Sar-e Pul, Ghazni, Daikundi i Helmand) zanotowano przypadki przejmowania ziemi i dobytku Hazarów. W okręgu Jaghato w prowincji Ghazni zajęto około 900 akrów ziemi i wywłaszczono Hazarów z pomocą oddziałów talibów. W prowincji Sar-e Pul wysiedlono ludność z kilku wiosek, w sumie kilkaset rodzin.^[53] W marcu 2023 r. talibowie zmusili Hazarów do opuszczenia swojej wioski Pusht-e Asmidan w prowincji Sar-e Pul, gdyż jeden z miejscowych Pasztunów oskarżył ich o zabicie jednego z jego przodków oraz nielegalne przejście ziemi, co rzekomo miało miejsce wiele lat temu.^[54]

W 2022 r. odnowił się ponadto stary konflikt o ziemię między rolnikami z Hazardżatu, a pasztuńskimi **plemionami Kuczi**, które chcą wypasać swoje stada latem na wyżynach centralnej części kraju. W 2022 r. Kuczi odczuwając pojawienie się nowych możliwości, pojawili się licznie na pastwiskach w Bamianie, Maidan Wardak i innych prowincjach. Oprócz wypasu bydła, który trwał kilka miesięcy, Kuczi zaczęli się domagać zaległych opłat za korzystanie z terenu, czasem opiewające za kilkadziesiąt lat i wynoszące kilka tysięcy USD, zaczęli żądać od Hazarów opuszczenia domów, które zostały zbudowane na tym terenie, zwrotu długów, niektórych sprzed 50 lat oraz wypłaty odszkodowań za śmierć krewnych, również w konfliktach sprzed dziesięcioleci (*blood money*). W kilku przypadkach doszło do krwawych starć, na co talibowie zareagowali, nakazując zdanie broni osobom narodowości hazarskiej, nie stosując jednak tej samej zasady do pasterzy Kuczi. Talibowie powołali zespoły negocjacyjne, mające rozstrzygać poszczególne sprawy, a Hazarowie musieli się podporządkować, nie mając innego wyjścia, za wyjątkiem przesiedlenia.^[55]

⁵¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 20.02.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 20.02.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵³ Afghanistan Independent Human Rights Commission: Analysis and Assessment of International Human Rights and Humanitarian Law Situation Following Taliban's Retake of Afghanistan, 15/08/2022, <https://www.aihrc.org.af/media/files/Analysis%20and%20Assessment%20of%20International%20Human%20Rights%20and%20Humanitarian%20Law%20Situation%20Following%20Taliban%27s%20Retake%20of%20Afghanistan.pdf>

⁵⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 20.02.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁵ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-hoe-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

W niektórych przypadkach spory z Kuczi stały się pretekstem do zajmowania ziemi Hazarów przez miejscową, osiadłą ludność pasztuńską. Taka sytuacja miała miejsce w Malestanie w prowincji Ghazni.^[56]

Żądania finansowe ze strony Kuczich bywają pretekstem do aresztowań mieszkańców hazarskich wiosek. Aresztowani są przetrzymywani w areszcie tak długo, aż społeczność nie zapłaci żądanej kwoty. Takie zdarzenia miały miejsce w prowincjach Ghazni, Maidan Wardak i Daikundi.^[57] Według doniesień ACLED 26 września 2022 r. talibowie aresztowali 40 osób ze starszyny dystryktu Khedir (prowincja Daikundi). Aresztowanie zostało dokonane na wniosek miejscowej nomadycznej ludności Kuczi, która domagała się odszkodowania finansowego za zabójstwo 5 osób ze społeczności Kuczi, popełnione 40 lat wcześniej przez mieszkańców wioski Dara Khodi w dystrykcie Khedir.^[58]

W 2023 r. procesy sądowe były kontynuowane, a wyroki zapadały zwykle na korzyść Kuczich, jednakże nie dochodziło do starć na większą skalę. We wrześniu 2023 r. sześciu Hazarów z Bamyan Commission for Dispute Resolution zrezygnowało, w proteście przeciw jednostronnym decyzjom, podejmowanym przez członków społeczności Kuczi oraz przeciw naciskom i groźbom z ich strony. Według przedstawicieli Kuczich, członkowie komisji zrezygnowali, ponieważ nie mieli dokumentów, poświadczających własność ziemi w tym regionie. Generalnie przedstawiciele Hazarów przestali pojawiać się w sądzie i na posiedzeniach komisji, nie chcąc podpisywać jakichkolwiek decyzji o zrzeczeniu się własności. Tym samym, prace komisji pojednawczych zostały w dużej mierze sparaliżowane. Nie ustały także aresztowania Hazarów, którzy następnie byli zmuszani siłą i torturami do podpisania dokumentów.^[59]

Trend ten jest kontynuowany. W niektórych częściach Daikundi i Bamian sprawy dotyczące gruntów kończyły się niekorzystnie dla Hazarów. W Bamianie w lipcu 2025 r. wywłaszczono około 25 rodzin na podstawie niekorzystnego dla nich wyroku talibów. Rodziny te mieszkały tam od długiego czasu. Zdarzenia te wywołały obawy przed szerszym wywłaszczeniem.^[60] Hazarowie początkowo odmówili opuszczenia wioski, jednak w sierpniu talibowie zagrozili aresztowaniem tych, którzy nie dostosują

⁵⁶ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-hoe-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

⁵⁷ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-hoe-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

⁵⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁹ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), The Pastures of Heaven: An update of Kuchi-Hazara disputes as spring approaches, 24.02.2024, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-pastures-of-heaven-an-update-of-kuchi-hazara-disputes-as-spring-approaches/>

⁶⁰ Bolaq, Year Four Under the Taliban: What It Has Meant for Afghanistan's Hazaras, 13.09.2025, <https://www.bolaq.org/2025/09/year-four-under-the-taliban-what-it-has-meant-for-afghanistans-hazaras/>

się do zarządzenia. Wgnani Hazarowie musieli opuścić wioskę bez uzyskania jakiegokolwiek rekompensaty.^[61]

Również na terenie dużych miast ludność hazarska jest wysiedlana i pozbawiana domów. Mieszkańcy obszaru Dasht-e Barchi twierdzą, że kontrolowane przez talibów władze miasta Kabul wyburzyły domy położone wzdłuż tras drogowych, nie zapewniając alternatywnych gruntów ani nie wypłacając odszkodowań za poniesione szkody. Donoszą oni, że setki rodzin w zachodniej części Kabulu pozostało bez dachu nad głową, tracąc cały swój dobytek. Niektórzy mieszkańcy dzielnicy Dasht-e Barchi w Kabul, wyrażając zadowolenie z procesu budowy dróg, zarzucają kontrolowanym przez talibów władzom miejskim Kabulu stronnictwo w procesie wywłaszczania i rekompensowania poniesionych szkód.^[62]

Represje w miejscu pracy. Hazarowie doświadczają represji w miejscu pracy. Raporty donoszą o przypadkach zwolnień i aresztowań. W pierwszej kolejności padają ofiarą redukcji etatów.^[63]

11 lutego 2025 r. zastępca dyrektora biura paszportowego w Kabul zwolnił siedmiu pracowników narodowości hazarskiej i tadżyckiej. Dwoje z nich zostało pobitych kablem elektrycznym. Zostali oni oskarżeni o wprowadzanie fałszywych danych do systemu paszportowego.^[64]

13 maja 2025 r. talibowie zredukowali kadrę na Uniwersytecie w Bamian, zwalniając 53 pracowników, z czego większość to byli wykładowcy narodowości hazarskiej. Według doniesień, Pasztuni zachowali pracę. Krok ten był częścią cięć oszczędnościowych w strefie budżetowej.^[65]

19 maja 2025 r. talibowie aresztowali kilku nauczycieli w Ufoq naw English Language Training Center w prowincji Daikundi i zamknęli ośrodek. Los nauczycieli pozostaje nieznany.^[66]

Ataki na media. Celem represji są w szczególności pracownicy hazarskich mediów, które podlegają kontroli, a wiele z nich zostało zamkniętych w ostatnich miesiącach.

⁶¹ Akbari H., The Hazara People's Struggle for Survival and Dignity under Taliban-Controlled Afghanistan, 09.09.2025, <https://www.appghazara.org/post/the-hazara-people-s-struggle-for-survival-and-dignity-under-taliban-controlled-afghanistan>

⁶² 8am.media, Dasht-e Barchi Residents Complain of Taliban's Failure to Compensate for Demolished Homes, 09.07.2024, <https://8am.media/eng/dasht-e-barchi-residents-complain-of-talibans-failure-to-compensate-for-demolished-homes/>

⁶³ Akbari H., The Hazara People's Struggle for Survival and Dignity under Taliban-Controlled Afghanistan, 09.09.2025, <https://www.appghazara.org/post/the-hazara-people-s-struggle-for-survival-and-dignity-under-taliban-controlled-afghanistan>

⁶⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁶⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁶⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

14 lutego 2023 r. talibowie przeszukali siedzibę prywatnej szyickiej telewizji Tamadun w zachodniej dzielnicy Kabulu oraz skonfiskowali dwa opancerzone samochody, należące do stacji. Powód podjętych działań pozostaje niewyjaśniony.^[67]

W styczniu 2024 r. talibowie aresztowali dyrektora radia Jaghori w prowincji Ghazni (z nieznanych powodów), a we wrześniu 2024 r. dyrektora stacji radiowej w mieście Ghazni. Wcześniej dyrektor ten miał sprawę sądową za nadawanie audycji, krytykującej talibów za przeprowadzanie ataków samobójczych. Został skazany na miesiąc więzienia. W maju 2025 r. dziennikarz radia w Ghazni został ukarany więzieniem za publikację audycji o dwóch ubogich kobietach. Otrzymał wyrok trzech miesięcy więzienia, które odsiedział.^[68]

Pod koniec kwietnia 2025 r. talibowie zlikwidowali prywatną stację Rah-e Farda Radio i telewizję. Pracownicy od miesięcy narzekali na niewypłacone pensje. Sprawę skierowano do sądu. Właścicielem stacji jest Mohammad Mohaqiq, znany hazardzki polityk. Stacja była już w przeszłości zamknięta 24 lipca 2022 r.^[69]

6 sierpnia 2025 r. talibowie aresztowali dwóch dziennikarzy i dyrektora radia Nasim w mieście Nili w prowincji Daikundi. Radiostacja została następnie zamknięta. Już wcześniej talibowie aresztowali dyrektora tego radia. Tymczasem 17 września 2025 r. talibowie aresztowali pracownika wydziału ochrony środowiska w mieście Nili. Był on także dziennikarzem oraz działaczem społecznym i również pracował w tej radiostacji. Radiostacja działała od 13 lat i nadawał na terenie prowincji Bamian i Daikundi.^[70]

Zakazy dotyczące ubioru. W dzielnicach zamieszkałych przez Hazarów, talibowie prowadzą działania mające na celu egzekwowanie przepisów dotyczących ubioru, co prowadzi do fali aresztowań i zatrzymań, która nieproporcjonalnie dotknęła kobiety i dziewczęta hazardzkie. Talibowie fałszywie twierdzili, że kobiety „nie przestrzegały lub są postrzegane jako nieprzestrzegające ról przypisanych im przez talibów w społeczeństwie”. W prowincjach takich jak Bamian lub Daikundi oraz w dzielnicach miast zamieszkałych głównie przez Hazarów, w tym Kabulu lub Heracie, uzbrojeni bojownicy talibów zatrzymują kobiety i dziewczęta hazardzkie za rzekomy „niewłaściwy sposób noszenia hidżabu”, poddając je arbitralnym aresztowaniom i zatrzymaniom oraz poniżaniu.^[71] W większości przypadków dziewczęta są zwalniane po kilku godzinach, kiedy ich „opiekunowie” podpiszą gwarancję, że ich „podopieczne” będą się stosować do przepisów w przyszłości.^[72] Na masową skalę

⁶⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷¹ Just Security, Hazara Women: How Gender and Ethnicity Intersect in the Taliban's Repression, 07.03.2024, <https://www.justsecurity.org/93123/hazara-women-how-gender-and-ethnicity-intersect-in-the-talibans-repression/>

⁷² UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Human rights situation in Afghanistan: October - December 2023 Update, January 2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2103501/english_hr_update_22jan_2024.pdf

takie działania miały miejsce w styczniu 2024 r. w Kabulu i w lipcu 2025 r. w Heracie, a także w mniejszej skali w prowincjach Daikundi i Bamian.^[73]

POSTĘPOWANIA ODWOŁAWCZE

W celu zażegnania sporów o ziemię, talibowie podejmują próby mediacji między wspólnotami etnicznymi.^[74] Wraz z nasileniem się konfliktu od wiosny 2022 r., powstało wiele takich komisji, składających się z przedstawicieli obu wspólnot, zwykle mających tyle samo reprezentantów. Hazarów reprezentują jednak w tych komisjach osoby, uznawane za współpracowników talibów. Talibowie zdołali w ten sposób ograniczyć zasięg konfliktów, w niektórych przypadkach obiecując rekompensaty dla Kuczich w innych częściach kraju lub odwołując ostateczne decyzje.^[75] Niekiedy Hazarowie chcący skorzystać z mediacji, są zastraszani przez miejscowe, pasztuńskie władze. W innym przypadku, w okręgu Nawruz w prowincji Ghazni, talibowie zatrzymali dużą grupę Hazarów w celu wymuszenia odszkodowania. Starszyzna musiała udać się do Kabulu z prośbą o interwencję w rządzie, żeby zatrzymani zostali uwolnieni. Starszyzna poinformowała rząd, że lokalne władze nie chcą się zgodzić na powierzenie sprawy sądowi, próbując wyłudzić odszkodowanie przez zastosowanie bezprawnej presji.^[76]

Organizacje hazarskie podkreślają, że wyroki sądowe zapadają niemal wyłącznie na korzyść wspólnot Kuczich.^[77]

PRZYPADKI PSYCHICZNEJ I FIZYCZNEJ PRZEMOCY

NARODOWOŚCIOWE/ETNICZNE KONFLIKTY ZBROJNE

W Afganistanie nie toczy się konflikt zbrojny, w którym stroną byłaby ludność hazarska.

⁷³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afghanistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁷⁴ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-how-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

⁷⁵ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-how-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

⁷⁶ AAN (AFGHANISTAN ANALYST NETWORK), Conflict Management or Retribution? How the Taleban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-how-the-taleban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>

⁷⁷ Akbari H., The Hazara People's Struggle for Survival and Dignity under Taliban-Controlled Afghanistan, 09.09.2025, <https://www.appghazara.org/post/the-hazara-people-s-struggle-for-survival-and-dignity-under-taliban-controlled-afghanistan>

POZOSTAŁE AKTY PRZEMOCY

Ataki na tle etnicznym, religijnym i politycznym. Hazarowie są atakowani w Afganistanie z przyczyn etnicznych, religijnych i politycznych, a czasem motywy ataków pozostają niewyjaśnione. Dotyczy to zarówno zwykłych ludzi, uwikłanych w różnego rodzaju spory, jak i osoby, które w przeszłości pracowały dla poprzedniego rządu.

30 stycznia 2023 r. nieznani sprawcy zabili mężczyznę w okręgu Dawlat Abad w prowincji Balkh. Według krewnych zmarłego, zginął ponieważ próbował wstawić się za swoim bratem, który wraz z żoną przebywa w więzieniu. Natomiast 3 lutego 2023 r. siedmioosobowa hazarska rodzina została zabita w miejscowości Jar Kalah w prowincji Balkh. Według niepotwierdzonych informacji zabójcami byli talibowie, motyw jednak pozostaje nieznany.^[78]

18 lutego 2023 r. talibowie aresztowali i pobili pięciu krewnych byłego gubernatora Bamianu (źródło nie precyzuje o kogo chodzi), w tym także trzech jego braci, w miejscowości Katah Qishlaq w prowincji Samangan. Krewni utrzymywali, że byli poddawani torturom, aby wyjawili miejsce pobytu gubernatora. Były gubernator został oskarżony o współpracę z mułłą Mahdim, który w przeszłości był jednym z komendantów talibańskich, a obecnie wystąpił przeciw nim.^[79]

19 lipca 2024 r. siedmiu szyitów zostało rannych w ataku na świątynię szyicką w mieście Sar-e Pol w trakcie obchodów miesiąca Muharram., a następnego dnia - 20 lipca 2024 r. imam szyicki został zabity przez osoby w ubraniach talibów w miejscowości Khas Uruzgan w prowincji Uruzgan. Talibowie aresztowali ponad 50 osób w związku z tą sprawą, a następnie zatrzymali 3 osoby – jedną oskarżoną o morderstwo i dwie za podżeganie do morderstwa.^[80]

10 kwietnia 2025 r. talibowie zabili hazarskiego chłopca w mieście Lashkar Gokh. Potem twierdzili, że był przypadkową ofiarą operacji policyjnej, wymierzonej przeciw przestępcom.^[81]

16 kwietnia 2025 r. talibowie zabili hazarskiego chłopca w okręgu Jaghori w prowincji Ghazni, za to że zaatakował budynek rządowy. Talibowie aresztowali także 12 jego krewnych i zabronili uroczystości pogrzebowych. Rodzina twierdzi, że padł ofiarą talibów wyłącznie ze względu na swoją narodowość.^[82]

Ataki ze strony Kuczich. Hazarowie także wchodzi w spory w wędrowną ludnością Kuczi. Oprócz sporów na tle własności i przypadków wysiedleń, czasem dochodzi

⁷⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

również do aktów przemocy. Do starć dochodziło w ostatnim czasie w Daikundi, Ghazni, a zwłaszcza w okręgu Behsud w prowincji Maidan Wardak.^[83]

20 sierpnia 2024 r. doszło do bójki między pasterzem hazarskim i pasterzami Kuczi w dystrykcie Nawur w prowincji Ghazni, w wyniku której jeden z Kuczich został ranny. W konsekwencji talibowie aresztowali 10 członków starszyny plemiennej, w tym ojca sprawcy. Osoby te zwolniono, ale talibowie zażądali kompensacji wysokości 2,7 mln. afgani i zagrozili dalszymi aresztowaniami w przypadku niezapłacenia tej kwoty.^[84]

2 maja 2024 r. doszło do ataku Kuczich na wioskę w dystrykcie Markaz-e Behsud w prowincji Wardak. Mieszkańcy wioski zostali poturbowani, a sprawcy domagali się oddania im ziemi. 27 lipca 2024 r. mieszkańcy wioski Takhe w Daikund zostali pobici przez pasterzy Kuczi, po tym jak ich bydło nie zostało wpuszczone na pola. Następnie 29 lipca 2025 r. nomadzi z pasztuńskiego plemienia Kuczi zastrzelili młodego rolnika w okręgu Behsud w prowincji Maidan Wardak, kiedy próbował zapobiec wtargnięciu stad na jego pole. Tymczasem 6 września 2025 r. w okręgu Behsud w prowincji Maidan Wardak, Kuczi, wspierani przez talibów, zabili hazarskiego mieszkańca wioski Qala Bahadorka, który poszedł w góry kupić od nich owce, zgodnie z wcześniejszą umową. Motyw pozostaje nieznany.^[85]

Zamachy na społeczność hazarską w dużych miastach, w tym Kabulu. Od 2016 r. narastają ataki terrorystyczne na społeczność szyicką w dużych miastach Afganistanu, a zwłaszcza w Kabulu. Od tego czasu dokonano wielu krwawych, celowych ataków na społeczność szyicką, za które odpowiedzialność wzięło głównie Państwo Islamskie Prowincji Khorasan (ISKP). Niemal wszystkie zamachy na społeczność szyicką zostały przeprowadzone na bardzo dużą skalę i spowodowały ogromną ilość ofiar śmiertelnych. Przejęcie władzy przez talibów nie wpłynęło na stan bezpieczeństwa dzielnic hazarskich. Talibowie zobowiązali się, że wzmocnią ochronę świątyń szyickich, jednak nie potrafili zapewnić im pełni bezpieczeństwa.^[86] W ostatnim roku wzrosła liczba incydentów popełnianych przez ISKP na północy kraju, w okolicach Mazar-e Sharif.^[87] Po przejściu władzy przez talibów w sierpniu 2021 r. Państwo Islamskie nadal było w stanie przeprowadzać masowe zamachy terrorystyczne na obiekty związane z szyizmem. Było winne zorganizowania kilkunastu ataków w ciągu roku, w wyniku których zabito lub raniono co najmniej 700 osób. Ataki dezorganizują życie codzienne ludności hazarskiej, która obawia się

⁸³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁶ Human Rights Watch: Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 06/09/2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2078463.html>

⁸⁷ International Crisis Group: Afghanistan's Security Challenges under the Taliban, 12/08/2022 https://www.ecoi.net/en/file/local/2077496/326-afghanistans-security-challenges_0.pdf

chodzić do meczetu, dzieci boją się chodzić do szkoły, a chorzy – leczyć się w szpitalu. Każde miejsce publiczne bowiem może stać się celem ataku.^[88]

19 kwietnia 2022 r. ISKP przeprowadziło atak samobójczy na szkołę średnią w dzielnicy hazarskiej Dasht-e Barchi, w którym zginęło lub zostało rannych ponad 20 osób, a w dwa dni później wysadzono meczet w Mazar-e Sharif. Zginęło 31 osób, a 87 zostało rannych. W kilka dni później zabito 5 robotników narodowości hazarskiej, pracujących w kopalni w Samangan, a 28 kwietnia wysadzono w powietrze minibus wiozący Hazarów niedaleko Mazar-e Sharif ^[89]. Kolejna seria zamachów miała miejsce w Kabulu w sierpniu 2022 r.: w różnych incydentach zginęło lub zostało rannych co najmniej 120 osób ^[90]. 30 września 2022 r. co najmniej 53 cywilów zostało zabitych, a prawie 100 rannych w zamachu samobójczym na terenie wyższej uczelni, znajdującej się w hazarskiej dzielnicy Dasht-e Barchi w Kabulu. Większość zabitych stanowiły dziewczęta hazarskie, zdające właśnie egzaminy szkolne.^[91]

11 marca 2023 r. bomba eksplodowała podczas ceremonii rozdania nagród dziennikarzom w Centrum Kultury Tabyan w Mazar-e Sharif, w prowincji Balkh. Centrum jest prowadzone przez społeczność hazarską. Zginęły trzy osoby: ochroniarz i dwóch dziennikarzy, a co najmniej kilkanaście osób, w większości dziennikarzy, zostało rannych. Do ataku przyznało się Państwo Islamskie w odwecie za niekorzystne artykuły na swój temat.^[92] 13 października 2023 r. w Pul-e-Khumri zamachowiec-samobójca zdetonował bombę wśród wiernych w szyickim meczecie, zabijając 21 osób i raniąc 30 innych. 26 października 2023 r. eksplozja ładunku wybuchowego w klubie sportowym w Dasht-e-Barchi, w zachodnim Kabulu zabiła osiem osób i raniła 35 innych. 7 listopada 2023 r. eksplozja w autobusie podmiejskim, również w dzielnicy Dasht-e-Barchi w Kabulu, zabiła 11 osób i raniła 21 innych. Ponadto w październiku, listopadzie i grudniu 2023 r. przeprowadzono serię zabójstw duchownych szyickich w dzielnicy Jebrael w mieście Herat.^[93]

29 kwietnia 2024 r. w wyniku strzelaniny w szyickim meczecie w miejscowości Andisha w prowincji Herat, zginęło sześć osób, w tym jedno dziecko i dwie kobiety. 6 stycznia 2024 r. eksplozja ładunku wybuchowego pod autobusem w hazarskiej dzielnicy Dasht-e Barczy, zabiła co najmniej 4 osoby, w tym małą dziewczynkę i raniła co najmniej 14 innych osób. Do zamachu przyznało się Państwo Islamskie. W pięć dni później, ładunek pod halą targową w dzielnicy Dasht-e Barczy zabił kolejne osoby. Liczbę ofiar szacowano na co najmniej 2, a 15 osób zostało rannych. 11 sierpnia 2024 r. eksplozja w minibusie w Dasht-e Barczy raniła 11 osób, w tym 3 kobiety oraz zabiła jedną osobę. 12 września 2024 r. członkowie **Państwa Islamskiego (ISKP)**

⁸⁸ Human Rights Watch: Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 06/09/2022 <https://www.ecoi.net/en/document/2078463.html>

⁸⁹ Human Rights Watch: Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 06/09/2022 <https://www.ecoi.net/en/document/2078463.html>

⁹⁰ Amnesty International: Afghanistan: Taliban must immediately step-up measures to protect the Hazara Shiite communities, 08/08/2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2076850.html>

⁹¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹³ UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Human rights situation in Afghanistan: October - December 2023 Update, January 2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2103501/english_hr_update_22jan_2024.pdf

zaatakowali samochód w prowincji Ghor, którym jechali mieszkańcy prowincji Daikundi powracający z pielgrzymki do Karbali (Irak). Zginęło 14 osób narodowości hazarskiej, a sześciu innych zostało rannych.^[94]

14 kwietnia 2025 r. bomba eksplodowała niedaleko meczetu Sah Dokan w szyickiej dzielnicy Mazar-e Sharif. Rannych zostało 6 osób, a jedna kobieta zmarła.^[95]

Istnieją także doniesienia, że talibowie odłączają internet w miejscach, gdzie dochodzi do ataków na szyitów.^[96]

W ocenie Richarda Bennetta, specjalnego sprawozdawcy ds. praw człowieka w Afganistanie, ataki na Hazarów mają charakter systemowy i wykazują cechy zorganizowanej polityki względem tej mniejszości i jako takie noszą cechy zbrodni przeciwko ludzkości.^[97]

Przemoc wobec hazarskich kobiet. W związku z sytuacją bezpieczeństwa w hazarskiej dzielnicy Kabulu Dasht-e Barchi, jak również z zakazem edukacji dziewcząt, co w szczególności uderza w hazarskie dziewczęta, w stolicy, jak również w innych dużych miastach mają miejsce częste protesty, organizowane zwłaszcza przez kobiety z tej grupy etnicznej. Protesty są siłą rozpraszane przez talibów.^{[98][99]}

Na terenie Hazardżatu, gdzie przetrwały prywatne, religijne szkoły dla dziewcząt doszło do serii tajemniczych zatruc. 16 maja 2024 r. co najmniej 80 uczennic oraz 15 nauczycielek zostało otrutych w szkole średniej w Kiti, w prowincji Daikundi. 21 maja 2024 r. co najmniej 37 uczennic w wieku od 12 do 22 lat zostało zatrutych w szkole religijnej w Sar-e Qol w prowincji Bamian. 7 maja 2025 r. przynajmniej 50 studentek zostało otrutych w wyższej szkole w Kiti, w Daikundi. Mieszkańcy uznali, że jest to celowa taktyka talibów, by zniechęcić dziewczęta do uczęszczania do szkół. To już drugi raz, kiedy uczennice zostały otrute w tej szkole.^[100]

ORGANY ŚCIGANIA WOBEC PRZEDSTAWICIELI GRUPY

Talibowie podejmują działania polegające na ściganiu osób powiązanych z ISKP, głównego sprawcy zamachów na Hazarów. Brak jest jednak precyzyjnych informacji,

⁹⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹⁶ Akbari H., The Hazara People's Struggle for Survival and Dignity under Taliban-Controlled Afghanistan, 09.09.2025, <https://www.appghazara.org/post/the-hazara-people-s-struggle-for-survival-and-dignity-under-taliban-controlled-afghanistan>

⁹⁷ Human Rights Watch: Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 06/09/2022 <https://www.ecoi.net/en/document/2078463.html>

⁹⁸ Just Security, Hazara Women: How Gender and Ethnicity Intersect in the Taliban's Repression, 07.03.2024, <https://www.justsecurity.org/93123/hazara-women-how-gender-and-ethnicity-intersect-in-the-talibans-repression/>

⁹⁹ CBC, Hazara women in Afghanistan protest for better security one day after suicide bombing killed dozens, 01.10.2022, <https://www.cbc.ca/news/world/afghan-women-protestors-demand-more-security-1.6603031>

¹⁰⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afganistan, data 01.01.2022-10.10.2025, dane pobrano 20.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

na ile akcje te mają związek z atakami na Hazarów, gdyż ISKP atakuje również samych talibów.^[101]

Talibowie niekiedy również podejmują działania mające na celu zidentyfikowanie sprawców ataków na tle etnicznym, jednak dane w tym zakresie nie są jednoznaczne. Istnieją także doniesienia o tym, że talibowie próbują zacierać ślady i utrudniać informowanie o tego typu zdarzeniach.^[102]

ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE W TRAKTOWANIU PRZEDSTAWICIELI GRUPY

W dużych miastach Afganistanu, takich jak Kabul, Herat czy Mazar-e Sharif, istnieją duże społeczności hazarskie i posiadają własne dzielnice. Po przejęciu władzy przez talibów napływ Hazarów do stolicy nie ustał. Przyczyniają się do tego wysiedlenia Hazarów z rejonów wiejskich i odbieranie im ziemi. Nie otrzymują jednak oni żadnego wsparcia systemowego w nowym miejscu pobytu. Osoby wysiedlane z obszarów miejskich z powodu rozbudowy systemu dróg, również nie otrzymują rekompensat.^[103]

PODSUMOWANIE

Hazarowie są mniejszością etniczną w Afganistanie, wyróżniającą się pod względem wyglądu i religii spośród społeczeństwa afgańskiego.

Dyskryminacja. Hazarowie są historycznie dyskryminowani i marginalizowani przez pozostałe grupy etniczne, jednak w czasach poprzedniego rządu, korzystając z migracji wewnętrznych i możliwości, jakie niesie edukacja, awansowali na wiele stanowisk urzędniczych i średniego szczebla.

Talibowie, po przejęciu władzy, odwrócili ten trend, pozbawiając Hazarów wpływu na sprawowanie władzy, zakazując odrębnego sądownictwa, pozbawiając ziemi i miejsc pracy w urzędach i instytucjach publicznych. Hazarowie, jak pozostali obywatele Afganistanu, muszą się stosować do wszystkich zakazów i nakazów, wprowadzonych przez talibów, nawet jeśli ich religia tego nie wymaga. Dotyczy to także religijnego opodatkowania.

Największym problemem obecnie są przymusowe wysiedlenia na terenie miast i wsi, które dotyczą nieproporcjonalnie mniejszości narodowe, w tym Hazarów, które choć nie przybierają masowych rozmiarów, są prowadzone konsekwentnie i wywołują niepokój wśród miejscowej ludności.

¹⁰¹ VoA, Taliban Claim Killing 8 ISIS-K Militants in Northeastern Afghanistan, 11.06.2022, <https://www.voanews.com/a/taliban-claim-killing-8-isis-k-militants-in-northeastern-afghanistan-/6613497.html>

¹⁰²
¹⁰³ EUAA, Afghanistan Network Meeting Evaluation, 28/09/2022, <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/b3a4fed7-0740-846b-fc5b-45a616fb7d0c>

Talibowie także ograniczają Hazarom dostęp do nauki i informacji, zamykając kolejne szkoły prywatne i media, astrasząc pracowników, a także zakazując nauczania prawa według szyickiej dżafaryckiej szkoły prawnej i zakazując książek, które o tym nauczają.

Aresztowania i procesy. Talibowie nie represjonują wszystkich osób ze względu na narodowość, jednak skala zatrzymań z powodów politycznych, religijnych i etnicznych jest spora. Na największe represje narażone są osoby demonstrujące swoje polityczne poglądy, broniące praw kobiet, dziennikarze. Na krótkotrwałe zatrzymania są narażone także kobiety, które nie przestrzegają zasad ubioru, a kontrole talibów często wymierzone są w dzielnice i społeczności hazarskie.

Przemoc. Największym zagrożeniem dla Hazarów są ataki ze strony Państwa Islamskiego (ISKP), które nadal mają miejsce. Do ataków na tle etnicznym może dochodzić także ze strony innych osób: samych talibów, a także pasterzy Kuczi, jeśli na danym terenie występują spory o ziemię.

Przemocy mogą doświadczać także hazarskie dziewczęta i kobiety w związku z nieprzestrzeganiem zasad ubioru. W Hazardzacie w ciągu ostatniego roku dochodziło również do niewyjaśnionych przypadków masowych zatruc w szkołach dla dziewcząt.

Ochrona państwa. Jeśli chodzi o dostęp do sądownictwa, jest on w tej chwili znacząco utrudniony, gdyż talibowie usunęli możliwość dochodzenia swoich praw według szyickiej szkoły prawnej. Usunęli także sędziów. Sądy orzekają zwykle w tych sytuacjach na korzyść Pasztunów, a sprzeciwiającym się eksmisjom grozi aresztowanie.

W sprawach występowania przemocy, kwestia ta zależy od sytuacji. Niekiedy talibowie podejmują kroki mające na celu ukaranie sprawców, ale w innych przypadkach zacierają ślady.

Wywłaszczone rodziny teoretycznie mogą przenieść się w inne regiony kraju np. do wielkich miast. Nie otrzymują jednak żadnej rekompensaty ani pomocy.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji poszczególnych grup narodowościowych lub etnicznych może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 13 pkt. 1 i 3 oraz art. 14 pkt. 1 i 3 Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA

1. AAN, Conflict Management or Retribution? How the Taliban deal with land disputes between Kuchis and local communities, 22.12.2022, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/conflict-management-or-retribution-hoe-the-taliban-deal-with-land-disputes-between-kuchis-and-local-communities/>
2. AAN, The Pastures of Heaven: An update of Kuchi-Hazara disputes as spring approaches, 24.02.2024, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-pastures-of-heaven-an-update-of-kuchi-hazara-disputes-as-spring-approaches/>
3. AAN, The Politics of Survival in the Face of Exclusion: Hazara and Shia actors under the Taliban, 09.02.2023, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-politics-of-survival-in-the-face-of-exclusion-hazara-and-shia-actors-under-the-taliban/>
4. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Afghanistan, data 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 20.02.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
5. Adili, Ali Yawar, The Politics of Survival in the Face of Exclusion (2): The Emirate's accommodation and suppression of local Hazara commanders, 10.04.2025, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/the-politics-of-survival-in-the-face-of-exclusion-2-the-emirates-accommodation-and-suppression-of-local-hazara-commanders/>
6. Afghanistan Independent Human Rights Commission: Analysis and Assessment of International Human Rights and Humanitarian Law Situation Following Taliban's Retake of Afghanistan, 15/08/2022, <https://www.aihrc.org.af/media/files/Analysis%20and%20Assessment%20of%20International%20Human%20Rights%20and%20Humanitarian%20Law%20Situation%20Following%20Taliban%27s%20Retake%20of%20Afghanistan.pdf>
7. Afghanistan Int. Taliban Bans Celebration of Norwoz in Hazara-Dominated Province of Afghanistan, 20.03.2023, <https://www.afintl.com/en/202303204363>
<https://web.archive.org/web/20220401123716/https://8am.af/eng/taliban-bans-broadcasting-iranian-tv-shows-on-tamadon-private-tv/>
8. Akbari H., The Hazara People's Struggle for Survival and Dignity under Taliban-Controlled Afghanistan, 09.09.2025, <https://www.appghazara.org/post/the-hazara-people-s-struggle-for-survival-and-dignity-under-taliban-controlled-afghanistan>
9. Amnesty International: Afghanistan: Taliban must immediately step-up measures to protect the Hazara Shiite communities, 08/08/2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2076850.html>
10. Bolaq, Year Four Under the Taliban: What It Has Meant for Afghanistan's Hazaras, 13.09.2025, <https://www.bolaq.org/2025/09/year-four-under-the-taliban-what-it-has-meant-for-afghanistans-hazaras/>
11. CBC, Hazara women in Afghanistan protest for better security one day after suicide bombing killed dozens, 01.10.2022,

- <https://www.cbc.ca/news/world/afghan-women-protestors-demand-more-security-1.6603031>
12. DFAT, Country Information Report – 06/2019 w: <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-afghanistan.pdf>
 13. EUAA, Afghanistan - Security situation, August 2022, https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf
 14. EUAA, Afghanistan Network Meeting Evaluation, 28/09/2022, <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/b3a4fed7-0740-846b-fc5b-45a616fb7d0c>
 15. European Union Agency for Asylum: Afghanistan - Targeting of individuals, 08/2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2077428/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Targeting_of_individuals.pdf
 16. Finnish Immigration Service: Afghanistan: Fact-Finding Mission to Kabul in April 2019, 15.10.2019, https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf/ebbe969e-aea8-768d-c10b-37fad4b2bbd2/Afghanistan_FFM_Returnees_MIG-1914851.pdf
 17. Hasht-e Subh, Taliban Forces Displaced from Northern Afghanistan to Southern Regions, 17.04.2023, <https://8am.media/eng/taliban-forces-displaced-from-northern-afghanistan-to-southern-regions/>
 18. Hasht-e Subh, Taliban Bans Broadcasting Iranian TV Shows on Tamadon Private TV, 01.04.2022, <https://web.archive.org/web/20220401123716/https://8am.af/eng/taliban-bans-broadcasting-iranian-tv-shows-on-tamadon-private-tv/>
 19. Human Rights Watch: Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 06/09/2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2078463.html>
 20. Human Rights Watch: Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 06/09/2022 <https://www.ecoi.net/en/document/2078463.html>
 21. International Crisis Group: Afghanistan's Security Challenges under the Taliban, 12/08/2022 https://www.ecoi.net/en/file/local/2077496/326-afghanistans-security-challenges_0.pdf
 22. Joshua Project, Hazara of Afghanistan w: https://joshuaproject.net/people_groups/12076/AF
 23. Just Security, Hazara Women: How Gender and Ethnicity Intersect in the Taliban's Repression, 07.03.2024, <https://www.justsecurity.org/93123/hazara-women-how-gender-and-ethnicity-intersect-in-the-talibans-repression/>
 24. Land Relations in Bamyan Province: Findings from a 15 village case study, 02.2004 AREU <http://www.areu.org.af/Uploads/EditionPdfs/401E-Land%20Relations%20in%20Bamiyan-CS-print.pdf>
 25. Landinfo, Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents, 22 maj 2019, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/08/Afghanistan-Tazkera-passports-and-other-ID-documents-22052019-final.pdf>

26. Landinfo, Hazaras and Afghan insurgent groups 03/10/2016 w: <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Afghanistan-Hazaras-and-Afghan-insurgent-groups-03102016.pdf>
27. Minority Rights, Hazara Profile w: <https://minorityrights.org/minorities/hazaras/>
28. Morning Star, The Hazaras – Afghanistan’s oppressed minority 23/08/2019 w: <https://morningstaronline.co.uk/article/f/hazaras-afghanistans-oppressed-minority>
29. National Interest, The West Is Getting Afghanistan Wrong, Again 12/09/2022, <https://nationalinterest.org/feature/west-getting-afghanistan-wrong-again-202935>
30. Navisa, Official Documents – Templates, <https://navisa.af/resources/>
31. Religion Unplugged, Seen From Within: A Journey Into The Taliban’s New Order For Afghanistan, 02/09/2022, <https://religionunplugged.com/news/2022/9/2/seen-from-within-a-journey-into-the-talibans-new-order-for-afghanistan>
32. RFERL/RL, Dari Or Farsi? Afghanistan's Long-Simmering Language Dispute, 07.11.2017, <https://www.rferl.org/a/afghanistan-dari-farsi-persian-language-dispute/28840560.html>
33. The Diplomat, Why Are the Taliban Wooing a Persecuted Afghanistan Minority Group? 28/05/2020 w: <https://thediplomat.com/2020/05/why-are-the-taliban-wooing-a-persecuted-afghanistan-minority-group/>
34. The Lines Magazine, In Bamiyan, the Taliban Walk a Perilous Tightrope, 12.12.2022, <https://newlinesmag.com/reportage/in-bamiyan-the-taliban-walk-a-perilous-tightrope/>
35. The National, Taliban attempts to woo Afghanistan's Hazara community with new appointment, 28/04/2020 w: <https://www.thenational.ae/world/asia/taliban-attempts-to-woo-afghanistan-s-hazara-community-with-new-appointment-1.1011775>
36. The News, Tajik, Uzbek and Hazara representatives included: Taliban expand cabinet to ‘make’ it inclusive, 22/09/2021, <https://www.thenews.com.pk/print/894312-taliban-expand-cabinet-to-make-it-inclusive>
37. UK Home Office: Country Policy and Information Note Afghanistan: Hazaras, 08/2018, https://www.ecoi.net/en/file/local/1441903/1226_1535541688_afghanistan-hazaras-cpin-v1-0-august-2018.pdf
38. UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Human rights situation in Afghanistan: October - December 2023 Update, January 2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2103501/english_hr_update_22jan_2024.pdf
39. UN Human Rights Council: Situation of human rights in Afghanistan; Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Afghanistan[A/HRC/51/6], 06/09/2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2078445/A_HRC_51_6_AdvanceUneditedVersion.docx
40. US Department of State: 2021 Report on International Religious Freedom: Afghanistan, 2 June 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2073953.html>

41. VoA, Taliban Claim Killing 8 ISIS-K Militants in Northeastern Afghanistan, 11.06.2022, <https://www.voanews.com/a/taliban-claim-killing-8-isis-k-militants-in-northeastern-afghanistan-/6613497.html>
42. Wily A; Land, People, and the State in Afghanistan: 2002 – 2012; AREU 02.2013 w: <http://www.areu.org.af/Uploads/EditionPdfs/1303E%20Land%20II%20CS%20Feb%202013.pdf>